

BIJLAGE 6 – UITGANGSPUNTEN VOORGENOMEN BELEID

Tabel 1: Uitgangspunten Klimaatadaptief en biodivers

Beschrijving voorgenomen beleid op hoofdlijnen	
In 2045 is Wageningen volledig klimaatadaptief ingericht. Er zijn veel bomen, gevarieerd groen en watergangen in de stad. Deze geven verkoeling in warme zomers. En daardoor zijn er aantrekkelijke plekken om te spelen en ontspannen. Begroeide gevels en daken zorgen ervoor dat ook de dichtbebouwde plekken fijne verblijfplaatsen zijn voor mensen en dieren. Aan de westkant van de stad hebben veel wijken watergangen met natuurvriendelijke oevers. Op de zandgronden aan de oostkant van de stad wordt regenwater van nature opgenomen in de bodem. In de delen van de stad die hoger liggen, kan overtollig water in de grond zakken. Daardoor stroomt het niet over de straten naar de lagere delen, waar het tot overlast kan leiden. Op de kaart van dit thema is te zien dat we aan de westkant van Wageningen inzetten op het opvangen van water, en aan de oostkant op oplossingen voor droogte. In Wageningen-Midden en de binnenstad leggen we meer groen aan om hitte door versterking (hittestress) tegen te gaan. En de dijken gaan we versterken zodat Wageningen veilig blijft bij hoog water. Ook is op de kaart te zien hoe het netwerk van verbindingen voor planten en dieren zich over de stad en het buitengebied uitstrekt en waar ontbrekende delen van deze ecologische structuur worden aangelegd.	
Nr.	Uitgangspunten voorgenomen beleid
1	Bij (her)ontwikkelingen in de stad, wordt het principe 'groen/blauw, tenzij' gehanteerd. Dat betekent dat de gemeente altijd eerst kijkt of er voldoende bomen en planten zijn (groen) en voldoende (oppervlakte-)waterberging (blauw).
2	Wageningen maakt meer groen in de bebouwde kom en maakt groen en water meer zichtbaar én van hogere kwaliteit, als basis voor biodiversiteit en als middel voor klimaatadaptatie.
3	Voorkomen van wateroverlast in de lage gebieden en in de hoge gebieden infiltreren van water in de bodem
4	Gebruiken van gezuiverde afvalwater om het water in de stadsgracht te verbeteren.
5	Zorgdragen dat er in gebouwen ook plek is voor diersoorten die in stenen gebouwen wonen (zoals vleermuizen).
6	Zorgen voor ecologische verbindingen door en tussen de stad en het buitengebied. Dat doen door bloemrijke grasbermen, struiken, bomen en water met natuurvriendelijke oevers aan te leggen. Als de huidige ecologische hoofdgroenstructuur in de bebouwde kom niet versterkt kan worden, worden er alternatieve doorgaande verbindingen door de wijken heen gemaakt.
7	Verbeteren Grebbedijk om te voorkomen dat de stad bij hoog water onder water komt te staan.
8	Overall toepassen van het 3-30-300 principe in Wageningen toe. Dit houdt in dat er vanuit elke woning of bedrijf drie bomen te zien zijn, dat 30% van een wijk in de schaduw van bomen valt en dat er vanuit elke woning op 300 meter afstand een verkoelend parkje is.
9	Zorgen zoveel mogelijk dat iedere nieuwe ruimtelijke ontwikkeling een toename oplevert van biodiversiteit.
10	Zorgen dat de omstandigheden in de bebouwde kom en in het buitengebied zo zijn dat algemene soorten die daar veel blijven voorkomen en niet zeldzaam worden.
11	Vergroten van de biodiversiteit. Met betrokken partijen een systeem uitwerken voor monitoring van de resultaten.
12	Maken van een ecologische verbinding tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug via het Binnenveld
13	De gemeente heeft een Landschapsfonds. Daarmee stimuleren van agrarisch ondernemers en grondbezitters om natuur en landschapselementen in het buitengebied aan te leggen en te onderhouden
14	De gemeente regelt dat het ontwikkelen van nieuwe natuur als voorwaarde wordt gesteld voor het mogen bouwen van tiny houses.
15	Doelen en actieplan klimaatadaptief en biodivers zijn verder uitgewerkt in het gemeentelijk biodiversiteitsplan.

Tabel 2: Uitgangspunten Mobiliteitstransitie

Beschrijving voorgenomen beleid op hoofdlijnen	
In 2045 is de bebouwde kom zo ingericht dat Wageningers vanaf 8 jaar zelfstandig en veilig deel kunnen nemen aan het verkeer. Kinderen spelen in groene straten en ouderen zitten op bankjes waar vroeger auto's werden geparkeerd. Mensen lopen over aantrekkelijke, veilige en comfortabele routes in en om de stad. Looproutes en straten zijn toegankelijk voor iedereen, ook als je in een rolstoel zit of achter een rollator of wandelwagen loopt. Fietsen is een aantrekkelijke en veilige optie dankzij een sluitend netwerk van fietsroutes. Hoogwaardig openbaar vervoer verbindt Wageningen via de KennisAs met de regio en Arnhem-Nijmegen. Bewoners parkeren hun (deel)auto in een wijkhub en gaan lopend of per fiets naar huis. Bezoekers maken gebruik van een van de hubs bij de entrees of het centrum van Wageningen en gaan vanaf daar per (deel)fiets, bus of lopend verder naar hun bestemming. Winkels en horeca in de binnenstad krijgen hun voorraad geleverd vanuit een logistieke hub. Er is een goede doorstroming van verkeer op de 'ring'. De kleine wegen in het buitengebied zijn vrij van doorgaand autoverkeer. Op de kaart staan in alle buurten en aan de randen van de stad overstappunten (hubs), zodat er minder auto's in de woonwijken rijden of staan. Ook verder van Wageningen zien we hubs voor ons, bijvoorbeeld om forensenverkeer te verminderen. Die hubs worden altijd in overleg met buurgemeenten ontwikkeld. De voetjes verbeelden dat lopen de hoogste prioriteit heeft. Op de kaart staan de hoofd fietsroutes door de stad. Samen met de kleinere fietsroutes (niet op de kaart) vormen die routes een netwerk dat alle voorzieningen en ontmoetingsplekken met elkaar verbindt. Op de kaart staan alle bestaande en gewenste lijnen voor hoogwaardig openbaar vervoer en overige buslijnen, zij zorgen ervoor dat een groot deel van de stad bereikbaar is met het openbaar vervoer. Het overgebleven autoverkeer rijdt alleen over de invalswegen, die onderling verbonden zijn door de Kortenoord Allee, de Nijenoord Allee, de Manholtlaan/Diedenweg en de Lawickse Allee/Ritzema Bosweg. Via deze hoofdstructuur kan ook het vrachtverkeer in de hele stad komen.	
Nr.	Uitgangspunten voorgenomen beleid
16	Zorgen dat nieuwe woningen en voorzieningen op loopafstand van elkaar liggen.
17	Zorgen voor een inclusieve 15-minutenstad: alle inwoners hebben binnen 15 minuten lopen of fietsen toegang tot alle basisvoorzieningen.
18	Inrichten wijken zodat het vanzelfsprekend is om te lopen, te fietsen of een elektrische deelauto te gebruiken.
19	Inzetten op hoogwaardig OV verbindingen met Ede-Wageningen en Arnhem/Nijmegen.
20	Hanteren STOEP-principe
21	Stimuleren van andere vormen van vervoer dan eigen autobezit en maken voorzieningen voor deelmobiliteit, zoals deelfietsen en deelauto's.
22	Door lopen en fietsen te faciliteren bijdragen aan Schone Lucht Akkoord en aan doelen van een leven lang gezond bewegen en tegengaan van overgewicht
23	Onderzoeken de mogelijkheden en effecten van een maximumsnelheid van 30 km/u op alle wegen binnen de bebouwde kom
24	Nieuwbouwwijken en werklocaties worden autoluw en bestaande wijken en werklocaties worden omgebouwd naar autoluw
25	Zo min mogelijk (doorgaand) autoverkeer in en door buurten en op de kleine wegen in het buitengebied. Gebouwen blijven bereikbaar, maar het is niet vanzelfsprekend dat de auto voor de voordeur geparkeerd kan worden.
26	Maken van wijkhubs, hubs bij de entrees van de stad, een centrumhub en regionale hubs bij de belangrijkste knooppunten van het hoofdwegenet zoals de A12.
27	Mogelijk maken van logistieke hub aan de rand van het centrum.
28	Goede doorstroming van het verkeer op de "ring" van de hoofdwegen en uitvalswegen, maar proberen te voorkomen dat verbreding van wegen nodig is.
29	Stimuleren emissievrij vervoer en duurzaam vrachtvervoer over water.

Beschrijving voorgenomen beleid op hoofdlijnen	
30	Samen met buurgemeenten inzetten om de wegen in het buitengebied aantrekkelijk te maken voor langzaam verkeer
31	Starten omgevingsprogramma met inwoners en ondernemers om vervolgens stap voor stap en wijk voor wijk mobiliteitstransitie door te voeren

Tabel 3: Uitgangspunten Energietransitie

Beschrijving voorgenomen beleid op hoofdlijnen	
Wageningen is in 2045 al enige tijd volledig klimaatneutraal. Inwoners, ondernemers en organisaties maken duurzame keuzes voor energie en transport en ze gaan bewust om met grondstoffen. Huizen en bedrijven zijn geïsoleerd en worden op een duurzame manier verwarmd en gekoeld. Met zonne- en windenergie wekken we lokaal duurzame energie op en het elektriciteitsnet is robuust en efficiënt. Wageningen heeft geen negatieve impact meer op het klimaat doordat de uitstoot van broeikasgassen tot een absoluut minimum is teruggebracht. De kaart laat zien op welke vormen van energie we gaan inzetten per gebied, zoals zonne-energie, windenergie, warmtenetten en thermische energie uit oppervlaktewater. In een aantal wijken is nu al een warmtenet aanwezig of wordt een warmtenet aangelegd. In andere wijken maken we gebruik van individuele oplossingen, zoals een luchtwarmtepomp bij een woning, of klein collectieve oplossingen, zoals een bodemwarmtepomp voor enkele huizen of een straat. Ook op de bedrijventerreinen benutten we kansen om duurzame energie op te wekken.	
Nr.	Uitgangspunten voorgenomen beleid
32	Volledig klimaatneutraal en aardgasvrij uiterlijk 2040
33	Vraag en aanbod van energie regionaal en lokaal bij elkaar brengen
34	Inzetten op energiebesparing bij woningen, bedrijfsgebouwen en instellingen
35	Resterende energievraag door duurzame energie (warmte uit bodem, lucht, water) (elektriciteit uit zin en wind). Onderzoek warmtenet
36	Zoveel als mogelijk zonne-energie opwekken op daken, gevels en parkeerterreinen.
37	Ruimte bieden voor 50 tot 80 ha netto zonnevelden (accent op transformatiegebied)
38	Zoekgebieden wind conform RES Foodvalley.
39	De 'Wageningse windvisie' volgen, waarin de regionale en lokale ambities voor windenergie zijn verwerkt tot voorwaarden en procesafspraken.
40	Het 'uitvoeringskader zonne-energie' volgen, met daarin de regels voor zonnevelden.
41	In de regio of lokaal onderzoek doen naar mogelijkheden van warmtewinning uit oppervlaktewater, riool- en diepe geothermie.
42	Voldoende fysieke ruimte bieden voor robuust elektriciteitsnet, opslag van energie en collectieve warmte oplossingen
43	Stimuleren en faciliteren duurzame keuzes
44	Inzetten voor een inclusieve energietransitie die voor iedereen betaalbaar is
45	Stimuleren circulair materiaalgebruik in alle ontwikkelingen
46	Voorkomen dat onze energietransitie in Wageningen leidt tot verslechterde leefomstandigheden elders.
47	Duurzaamheid actief uitdragen en aansluiten bij initiatieven, zelf het goede voorbeeld geven.
48	Werken aan houtrookvrije wijken door een verbod op houtstook

Tabel 4: Uitgangspunten Impacteconomie

Beschrijving voorgenomen beleid op hoofdlijnen	
De economie van Wageningen is in 2045 volledig circulair. Ondernemers werken samen en er zijn korte ketens. Reststromen worden verwerkt tot nieuwe producten. Er is werk voor alle Wageningers. Ondernemers, onderwijs en kennisinstellingen wisselen kennis uit in verschillende lokale en regionale netwerken, wat leidt tot innovaties. Ondernemers en organisaties bedenken oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen en realiseren deze in de stad. Wageningen staat daarmee internationaal op de kaart als de proeftuin voor nieuwe ontwikkelingen op het gebied van food, biodiversiteit, klimaat, duurzaamheid en gezonde leefomgeving. Ook zijn ondernemers sociaal betrokken en ondersteunen ze het rijke sport- en verenigingsleven in de stad. Ondernemers in het centrum bieden meer lokale en duurzame producten aan. Nieuwe bedrijfsgebouwen en kantoren worden gebouwd met circulaire materialen, zijn natuurinclusief en leveren energie op. De binnenstad is gastvrij, toegankelijk en levendig. In de binnenstad is het goed ondernemen voor bedrijven die gericht zijn op onder andere toerisme, recreatie, cultuur, beleving en cultuurhistorie. Het is de ontmoetingsplek voor alle Wageningers, toeristen en recreanten. Op de kaart is te zien waar ruimte is voor ondernemen. In de gebieden langs de KennisAs zetten we in op kennisintensieve bedrijven. Midden- en kleinbedrijven vinden een plek in de Nudeparken. In de Haven zijn mogelijkheden voor circulaire economie. Kleine ambachtelijke bedrijven, kleine kantoren en voorzieningen mengen we zoveel mogelijk in de woonwijken. Ook te zien het theater, horeca, winkels, musea en de arboreta.	
Nr.	Uitgangspunten voorgenomen beleid
49	Versterken kennisecosysteem op het gebied van food, biodiversiteit, klimaat, duurzaamheid en gezonde leefomgeving (ong. 10 ha ruimte nodig)
50	Waar mogelijk realiseren werkfuncties in woonwijken. De werklocaties blijven beschikbaar voor ondernemingen die vanwege geur, geluid of verkeersbewegingen verder van woningen moeten liggen.
51	Horeca en detailhandel concentreren in binnenstad, bij winkelcentra en mobiliteitshubs.
52	Nieuwe bedrijfsgebouwen gebouwd met circulaire materialen, natuurinclusief en leveren energie op.
53	Voor nieuwe werklocaties zijn bodem en water sturend.
54	Ondernemers en werklocaties blijven goed bereikbaar over de weg en in de haven over het water.
55	Stimuleren hergebruik, korte regionale verwerkingsketens en lokaal natuurinclusieve productie
56	Inzetten op duurzame, circulaire, natuurinclusieve landbouw, passend in het landschap en met verdienmodel
57	Samen met provincie Gelderland onderzoeken mogelijkheden actief grondbeleid in buitengebied.
58	Stimuleren gemeenschapslandbouw
59	Versterken samenwerking onderwijs en ondernemers lokaal en in regio Food Valley

Tabel 5: Uitgangspunten Betaalbaar, passend, duurzaam en gezond wonen

Beschrijving voorgenomen beleid op hoofdlijnen	
In 2045 zijn betaalbare woningen toegevoegd, door inbreiding, uitbreiding, splitsing en door verdiepingen aan gebouwen toe te voegen. Dat is vooral dichtbij de buurtvoorzieningen gebeurd. Bewoners kunnen hierdoor op korte afstand hun basisboodschappen doen, wat zeker voor de oudere en minder mobiele inwoners fijn is en daarnaast het aantal verplaatsingen met auto en fiets beperkt. In alle wijken wonen mensen van verschillende leeftijden, gezinnen, stellen en alleenstaanden. Er is een goede sociale samenhang. Mensen in een kwetsbare positie kunnen daardoor langer zelfstandig wonen. Nieuwe woningen zijn van circulaire materialen zodat de grondstoffen de aarde niet uitputten, en ze leveren energie op. Ze zijn zo gebouwd dat ook dieren zich thuis voelen in de woon-omgeving. Op de kaart is te zien dat we in het gebied De Oksel, de Dorskamp en de Dreijen woningen willen maken voor verschillende doelgroepen. De zuidkant van Nieuwe Kanaal is een zoekgebied voor werken en wonen. Daarnaast zie je op de kaart dat we in Wageningen-Hoog, de binnenstad en in Wageningen-Midden extra willen inzetten op verduurzaming van woningen. In De Oksel en op het centrale deel van Wageningen Campus zien we kansen voor studentenhuysvesting. En van de Nude willen we een gemengde stadswijk maken.	
Nr.	Uitgangspunten voorgenomen beleid
60	Streven naar voldoende betaalbare en passende woonruimte voor alle doelgroepen. Tot 2040 ruimte nodig voor 3500 woningen.
61	Realiseren seniorenwoningen zodat er door doorstroming ruimte vrijkomt voor starters en gezinnen.
62	Toevoegen woningen binnen het verstedelijkingsgebied en waar nodig ruimte bieden voor uitbreiding
63	De locatie De Oksel wordt de plek om een nieuwe woonwijk te bouwen
64	Om efficiënter met de schaarse ruimte om te gaan, en meer woningen te maken zonder dat de totale verharding veel toeneemt. Met compacter en hoger bouwen kunnen er meerdere functies gecombineerd worden in een gebouw.
65	Stimuleren vormen van gezamenlijk/collectief wonen en leven en samen delen van voorzieningen
66	Plaats bieden voor opvang vluchtelingen (niet alleen aan de randen van de stad maar ook binnen verstedelijkingsgebied)
67	Stimuleren woningdelen, splitsen van woningen en kavels als de eigenaren dat willen.
68	Inzetten op nieuwe woningen die van circulair materialen gebouwd, natuurinclusief zijn. Woningen zijn energieneutraal en netbewust.
69	Bij (nieuwe) woningen is het uitgangspunt om te zorgen voor minimaal één stille zijde
70	Uitgangspunt is bodem en water sturende principes bij zoeken naar nieuwe woningbouwlocaties

Tabel 6: Uitgangspunten Sociaal, leefbaar en gezond

Beschrijving voorgenomen beleid op hoofdlijnen	
In 2045 wordt in Wageningen volop gespeeld, gewandeld, gefietst en gesport. Bewoners ontmoeten elkaar in wijkcentra, buurtmoestuinen, in de eigen straat en in de gastvrije en levendige binnenstad. Door nieuwe recreatieve routes is het makkelijk om naar het Binnenveld, de uiterwaarden, de Eng en de Wageningse Berg te gaan voor een ommetje. Voor iedereen is gezond eten en drinkwater beschikbaar. Het culturele erfgoed is zichtbaar en beleefbaar. Voor onze (internationale) gasten zijn voldoende aantrekkelijke voorzieningen aanwezig. Wageningen staat internationaal op de kaart: als stad van de vrede en als kenniscentrum rondom voedsel, biodiversiteit, klimaat, duurzaamheid en gezonde leefomgeving. En daar zijn we trots op. Op de kaart is te zien dat in Wageningen-Hoog, Kortenoord, de Nude en Wageningen-Oost meer mogelijkheden voorzien zijn voor ontmoeting tussen mensen. Ook staat aangegeven welke soorten voorzieningen er nu zijn in Wageningen, en waar we kansen zien voor extra voorzieningen voor bijvoorbeeld sport en bewegen. Daarnaast staan op de kaart een aantal belangrijke cultuurhistorische plekken en iconische gebouwen, die onlosmakelijk met Wageningen zijn verbonden.	
Nr.	Uitgangspunten voorgenomen beleid
71	Inzetten op ontmoeten. Door voorzieningen in de wijk te clusteren en nieuwe ontmoetingsplekken voor jong en oud te realiseren.
72	Faciliteren gedeelde voorzieningen en deelgebruik van maatschappelijke voorzieningen, zodat gebouwen en terreinen voor meerdere functies worden ingezet.
73	Cultureel erfgoed zichtbaar en beleefbaar
74	Door voorzieningen in wijken te clusteren wordt ontmoeten makkelijker gemaakt, er worden nieuwe ontmoetingsplekken gemaakt waar die nog niet aanwezig zijn
75	Ommetjes en wandel- en fietsroutes in de bebouwde kom en in het buitengebied.
76	Stimuleren spelen, bewegen en ontspannen in een groene, toegankelijke, veilige en rookvrije openbare ruimte.
77	Routes in de stad sluiten aan op de routes aan de randen van de stad en naar het buitengebied.
78	Speelplekken en ontmoetingsplekken voor alle leeftijden, buurtmoestuinen en sport- en beweegfaciliteiten in de buitenlucht passend bij de karakteristieken van de wijk of locatie in het buitengebied.
79	Onderzoeken mogelijkheden van belevingsversterking voor de uiterwaarden en de Wageningse Berg.
80	Zorgen voor schaduwplekken, bankjes en openbaar toegankelijke toiletten, vooral voor mensen met een zwakkere gezondheid en ouderen.
81	Voorzieningen in het buitengebied die stimuleren tot beweging. Recreatie in het buitengebied wordt zo ingericht, dat er zo weinig mogelijk wordt verstoord in de natuur.
82	Buitengebied toegankelijk voor mensen met een beperking
83	Dementie vriendelijke gemeente met voldoende dementievriendelijke woningen, ontmoetingsplekken, goed ingerichte openbare ruimte (herkenbaar en goed navigeerbaar) en wandelroutes.
84	Stimuleren voldoende betaalbaar aanbod gezond en duurzaam eten van dichtbij en voorkomen vestiging van fastfoodketens.
85	Op verschillende plekken eetbaar groen, met vruchtdragende bomen en struiken, kruiden en andere eetbare planten in de buitenruimte en beschikbaarheid van drinkwater.
86	Extra investeren in de leefomgeving in wijken waar mensen hun gezondheid als slecht ervaren
87	Bij inrichting fysieke leefomgeving ook aandacht voor sociale veiligheid

Beschrijving voorgenomen beleid op hoofdlijnen	
88	Bij inrichting fysieke leefomgeving de volgende ontwerpprincipes hanteren: a. voorkomen of beperken van risico's vergroot de veiligheid b. afstand tot risico's vergroot de veiligheid c. bouwwerken en omgeving bieden bescherming d. bouwwerken en gebieden zijn snel te verlaten e. de omgeving maakt snel en efficiënt optreden van hulpdiensten mogelijk f. mensen krijgen bij crisis passende medische zorg
89	Bouwen op plaatsen voor de gezondheid niet in het geding komt door geluidhinder en slechte luchtkwaliteit
90	Brandveiligheid bij natuurbranden verbeteren in bosrijke gebieden
91	Verbetering luchtkwaliteit en vermindering geluidhinder aanpakken bij de bron (autoluwe wijken, geluidarm wegdek)
92	Erfgoed klaar voor de toekomst door het te verduurzamen en te restaureren
93	Zorgdragen voor een gevarieerd en zichtbaar cultureel aanbod met ruimte voor evenementen en festivals, met (extra) aandacht voor jongeren